

PROCES –VERBAL NR.2
al ședinței grupului de lucru Drepturile omului,
Platforma consultativă permanentă a Cancelariei de Stat:
Consultare privind Mecanismul național de implementare, monitorizare și raportare a
implementării tratatelor internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului
11 noiembrie, 2025

Au participat:

1.	Lilia Pascal	Cancelaria de Stat
2.	Angela Zagaiciuc	Cancelaria de Stat
3.	Ciocan Ludmila	Platforma pentru Egalitate de Gen
4.	Cristina Snegur	Platforma pentru Egalitate de Gen/ Amnesty International Moldova
5.	Nina Lozinschi	Platforma pentru Egalitate de Gen
6.	Olga Stoler	UN Woman
7.	Ana Mardare	UN Woman
8.	Anatolii Oprea	UN Woman
9.	Neli Lelenco	ANPCV
10.	Bodrug Valentina	Gender-Centru

DESFĂȘURAREA ȘEDINȚEI:

Cuvânt de deschidere

Dna Lilia Pascal, a deschis ședința și prezentat subiectul ședinței de consultare publică a proiectului hotărârii de Guvern cu privire la *Mecanismul național de implementare, monitorizare și raportare a implementării tratatelor internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului*. A salutat inițiativa societății civile privind discuțiile și propunerile asupra proiectului. A fost oferit cuvânt participanților.

Dna Ludmila Ciocan, a mulțumit pentru deschiderea Cancelariei de Stat pentru organizarea consultărilor de format îngust pentru discuții și propuneri asupra proiectului PHG MNIMR. A menționat că în contextul tuturor reformelor pe domeniul egalității de gen precum și integrării în UE a menționat că pe toate clusterele se cere integrarea dimensiunii de gen. Perspectiva de gen urmează a fi integrată în toate politicile care se elaborează dar și în mecanismul de monitorizare și raportare.

Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați nici la nivel local nici la nivel central pe partea mecanismului nu funcționează la nivelul dorit, de aceea urmează a fi integrat în PHG MNIMR. La moment există un minister cu 5-6 persoane care este responsabil pe domeniul egalității și nu au capacitatea de a ghida metodologic de a verifica toate tratatele și a verifica toate domeniile și dacă un alt minister ar ține cont de recomandările unui alt minister și trebuie să fie o autoritate centrală mai sus care să coordoneze, să ghideze metodologic acest proces. A reiterat propunerea creării unui subcomitet pe egalitate de gen și toate convențiile ce țin de egalitatea de gen să fie sub acest subcomitet.

Recomandarea nr. 1 Asigurarea egalității de gen ca principiu transversal în cadrul MNIMR și abordarea comprehensivă a problematicei de gen la toate nivelurile MNIMR

Această recomandare poate fi asigurată prin două modalități:

- 1) Crearea unui subcomitet distinct "Subcomitetul pentru asigurarea egalității de gen", prin includerea sintagmei "egalității de gen" în denumirea subcomitetului stipulat la punctul 7.3, Anexă MNIMR, cap.II, secț.1) și ulterior în tot textul documentului.
- 2) Desemnarea unei persoane responsabile de domeniul egalității de gen în: CNDO, secretariat, fiecare subcomitet, fiecare comisie specializată și fiecare comisie teritorială a MNIMR.

Recomandarea nr. 2 Asigurarea transparenței participării și reprezentativității organizațiilor societății civile în cadrul MNIMR, inclusiv a organizațiilor care activează în domeniul egalității de gen

Este important de stabilit procedură clară de selectare a reprezentanților societății civile. De stabilit frecvența întrunirilor în cadrul subcomitetelor.

Dna Lilia Pascal a menționat că este important ca fiecare autoritate să-și asume responsabilități la nivel de sector. CNDO rămâne structura pentru Raportarea recomandărilor evaluării periodice universale și monitorizarea PNADO.

Dna Ludmila Ciocan, a comunicat că la instituirea noului Guvern au fost consultări cu societatea civilă unde organizații din domeniul egalității de gen nu au fost invitate. Este o problemă că societatea civilă din domeniu nu a avut posibilitate să participe. În prezent societate din RM constituie 52% femei și 48 % bărbați, însă disparități de gen sunt în toate domeniile, care trebuie abordate și coordonate. În programul Guvernului drepturile omului nu sunt o prioritate. În țările unde drepturile omului nu sunt puse prioritar disparitățile se accentuează.

Ne dorim ca drepturile omului să fie prioritatea numărul unu, pentru că creșterea economică cu adâncirea disparităților de gen și cu politici neimplementate în acest domeniu nu o să funcționeze, nu o să îmbunătățească calitatea vieții oamenilor în țara asta. Este foarte dureros și rușinos că într-o societate democratică ne facem că unele subiecte nu contează, nu sunt actuale, nu sunt prioritare, și în special în domeniul drepturilor omului.

Dna Cristina Snegur a menționat că ceea ce se discută nu sunt doar doleanțe a societății civile, ci necesitățile ce se reflectă în practică. La conferința pe Raportului de Extindere 2025 din 11.11.2025, la care a participat și domnul prim-ministru, doamna Marta Kos, comisară europeană pe extindere, dna Crudu secretară în cadrul Guvernului a prezentat progresele pe care le are Republica Moldova pe implementarea acelor modificări necesare pentru a progresa cu cluster-le. Din toate cluster-ele, clusterul 1, cel care ține de valori fundamentale și de drepturile omului, a înregistrat cele mai puține progrese și practic deloc. Cu clusterul 1 se încep negocierile, cu clusterul 1 încheiem negocierile. RM nu intră în Uniunea Europeană și nu pot fi deschise negocierile în anul 2028 dacă nu va fi regulă în clusterul 1 și în drepturile omului.

Dna Olga Stoler, a menționat că este important de inclus toate etapele nu doar ce ține de raportarea pe tratate. Ci și de atribuții privind formularea recomandărilor pentru instituții.

Dna Lilia Pascal a menționat că subcomitetele sunt create pentru monitorizarea continuă privind implementarea tratatului. Este important ca toate autoritățile să-și asume responsabilitatea monitorizării și implementării tratatelor de care sunt responsabile. Toate chestiunile se discută în comisiile specializate care sunt structuri operaționale și subcomitete, car vor fi structuri decizionale. În cazul în care anumite chestiuni nu pot fi soluționate la nivel de subcomitete, ele vor fi abordate în cadrul CNDO.

Dna Cristina Snegur a menționat că nu este clar cine va fi președintele subcomitetului.

Dna Lilia Pascal a explicat că președinte la subcomitet va fi ministrul /secretarul din cadrul autorității responsabile de elaborarea raportului pe tratat.

Dna Cristina Snegur a menționat că mecanismul nu s-a eficientizat, și în cadrul ședințelor anterioare la comisiile specializate de cele mai dese ori nu era prezent președintele.

Un moment important este că Comisia guvernamentală privind egalitate de gen a fost instituită prin LP nr 5/2006. Important de văzut cum va fi modificată legea, privind abrogarea Comisiei, dacă MNIMR va fi instituit prin HG.

Dna Ludmila Ciocan a menționat că în acest mecanism a fost pusă miza pe conlucrarea interinstituțională. Gradul cel mai înalt de neimplementare la nivel local este anume lipsa de coordonare. Majoritatea tratatelor vizează mai multe domenii, exemplu Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, care vizează

accesibilitatea care sunt proiecte de infrastructură, educație, participare politică ș.a. Statul a ratificat Convenția, a fost elaborat un program, după ce a expirat Programul s-a decis elaborarea unui nou Program care conține 10 domenii, însă decidenții au decis ca să nu fie aprobat prin HG ci prin Ordin intern, ministerial. Și până azi nu este o politică publică pe acest domeniu aprobată de Guvern cu responsabilizarea tuturor ministerelor. Din acest motiv este nevoie ca la nivel de coordonare să fie instituit Comitetul.

Dna Angela Zagaiciuc, a menționat că urmare a discuției cu colegii de la MMPS, Cancelariei de Stat i s-a comunicat că Programul național privind drepturile persoanelor cu dizabilități a fost reluat și propus spre definitivare și aprobare pentru iunie 2026. A subliniat că conform PHG privind MNIMR: Funcția de președinte al Subcomitetului este exercitată de către Ministru/Secretar de Stat al autorității publice centrale desemnate în calitate de organ coordonator responsabil de implementarea tratatului internațional ratificat și/sau autoritatea publică centrală autor al raportului național elaborat.

Dna Cristina Snegur a propus instituirea subcomitetelor pe domenii. Și atunci, fiecare ministru va fi responsabil de domeniul pe care îl coordonează, toate acțiunile o să fie îndreptate pentru același obiectiv și o să fie un singur plan de acțiuni.

Dna Pascal a menționat că subcomitetele au fost structurate conform PHG, însă pot fi efectuate modificări. A menționat faptul că conform practicii este lucrativ acel Comitet, consiliu care are asigurat un secretariat la nivel de instituție. Este necesar un număr considerabil de personal pentru a putea face activităților în vederea asigurării monitorizării procesului de implementare a recomandărilor pe diferite tratate. A fost adus exemplul Danemaricii, urmare a colaborării cu Institutul Danez pentru drepturile omului, unde sunt implicați circa 200 de persoane și este o direcție separată care se ocupă cu elaborarea, cercetarea pe diferite domenii, unde colaboratorii sunt reprezentanți ai mediului academic.

Cu referire la cooperarea la nivel local a fost menționat faptul că: procesul de analiză a mecanismului instituțional în domeniul drepturilor omului este în derulare în cadrul proiectului Consiliului Europei. Consiliul Europei a inițiat un proiect comun cu Oficiul Avocatului Poporului, iar Ombudsmanul și-a manifestat intenția de a îmbunătăți modul de cooperare cu autoritățile publice locale. La data de 21 noiembrie Consiliul Europei va prezenta prima versiune a analizei. Cancelaria de Stat a transmis echipei de proiect atât studiul precedent realizat cu suportul OHCHR, pentru fundamentarea elaborării proiectului de modificare MNIMR, precum și însăși proiectul elaborat.

În prezent, la nivel local, există mai multe comisii separate pe domeniile drepturilor omului: trafic, copil, drepturile omului etc. S-a discutat despre ideea de a fi reunite într-un singur mecanism local pentru drepturile omului, pentru a evita fragmentarea și pentru a eficientiza cooperarea. A fost ajustat regulamentul-cadru în noua redacție. Rămâne însă întrebarea cum poate fi reprezentată componenta locală în cadrul CNDO.

A fost examinat obiectivul includerii în programul de instruire a funcționarilor publici a unui modul obligatoriu privind drepturile omului, criteriile de discriminare (gen, dizabilitate, orientare etc.) și alte standarde relevante. acțiune care se regăsește în Planul de formare și dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice pentru anul 2026 (proiect).

Dna Cristina Snegur a remarcat că la moment mecanismul existent funcționează doar ca sistem de raportare, însă se dorește un mecanism funcțional care să includă implementarea, monitorizarea și raportarea.

Dna Ludmila Ciocan, a menționat că cu referire la Recomandarea nr. 2 Asigurarea transparenței participării și reprezentativității organizațiilor societății civile în cadrul MNIMR, inclusiv a organizațiilor care activează în domeniul egalității de gen. Este important a stabili criterii clare de selectare a organizațiilor societății civile în cadrul MNIMR. Este necesar a include mai multe platforme, nu doar cea a parteneriatului estic.

Dna Cristina Snegur a menționat că: autorii primului proiect, pe CNDO, atunci când s-a discutat prima dată, propuseseră anumite formule și criterii pentru selectarea membrilor din societatea civilă. De fapt, platforma Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic nici măcar nu era prevăzută inițial în acel

proiect – a apărut ulterior și așa a rămas. Faptul că nimeni nu a contestat acest lucru la momentul respectiv nu înseamnă automat că formula era una bună. Menționez asta pentru că și noi facem parte din această platformă și, ca organizații membre, considerăm că situația nu este neapărat una potrivită.

Inițial, se discuta ca în cadrul CNDO să fie selectate organizații care îndeplinesc câteva criterii clare:

1. Reprezintă grupuri vulnerabile;
2. Au experiență în domeniul drepturilor omului;
3. Transpun sau elaborează rapoarte alternative pentru comitete internaționale, deoarece procesul este foarte similar cu ceea ce se urmărește aici.

Când se transmite un raport alternativ, înseamnă că a fost monitorizată situația drepturilor omului, a fost analizat ce s-a implementat, ce nu s-a implementat și au fost raportate aceste lucruri către organismele internaționale. Exact asta se face în activitatea de monitorizare: se urmărește implementarea, se observă lacunele și se raportează mai departe.

Dna Pascal Lilia, a pus întrebarea dacă este posibil ca societatea civilă să creeze propriile platforme, coaliții sau mecanisme interne, care să identifice, selecteze și să prezinte o listă reprezentativă și realistă?

Dna Ludmila Ciocan, a menționat că participarea redusă a societății civile se datorează în mare parte faptului că mecanismele de participare, încă de la început, nu au fost stabilite corect. Societatea civilă are propriile proiecte, programe de implementat, ghiduri, servicii pentru beneficiari și oferă asistență tehnică ministerelor. Este foarte important ca societatea civilă să fie implicată de la etapa de inițiere a elaborării documentelor, nu doar la etapa finală sau când este nevoie de prezentat realizările pe diferite domenii. Consultările trebuie să fie elaborate pe probleme concrete și soluții posibile, nu pe documente politice sofisticate, deoarece nu toți participanții sunt juriști. De exemplu, identificăm una, două sau trei probleme și propunem soluțiile corespunzătoare. Participanții pot fi de acord, pot propune modificări sau pot semna impedimente de implementare. Scopul este de a lucra împreună la co-crearea actelor, nu doar formal sau la aparențe.

Valentina Bodrug- Lungu, a menționat despre experiența reușită atunci când au avut posibilitatea unei ședințe deschise cu domnul prim-ministru Filip. El a adunat toți miniștrii la o masă și au fost invitați să adreseze întrebări și să fie propuse soluții. Astfel reprezentanții ai societății civile, au avut o întâlnire față în față cu miniștrii. De atunci, ei au înțeles că orice solicitare sau scrisoare trebuie să fie trimisă la secretariat, care o distribuie prin întregul network.

Nina Lozinski a remarcat despre necesitatea de a fi incluse în procesul de selectare toate platformele și asociațiile din domeniul OSC, enumerând circa 11 platforme funcționale.

Cristina Snegur a propus: de a avea o formulă de reprezentarea în comitete și subcomitete 60%-40%:

- 60% membri din autorități
- 40% membri din societatea civilă

Această formulă permite justificarea numărului concret de membri în comitete și subcomitete. Și urmează stabilirea criteriilor de selecție a mecanismului/ procesului pentru membrii comitetelor și subcomitetelor.

Dna Lilia Pascal, a menționat că nu se poate accepta această formulă pe platforma guvernamentală , considerăm că tot efortul trebuie să aparțină OSC. A fost adus ca exemplu experiența de formare a platformelor pe anumite arii de activitate (egalitate de gen, violența în familie) are ulterior au reprezentat totalitatea OSC-urilor din domeniile respective. Totodată suntem de acord că sunt necesare de a fi stabilite criteriile clare și modalitatea de selectare. Mai mult ca atât conform datelor din Registrul de stat al unităților de drept privind organizațiile necomerciale înregistrate în Republica Moldova (starea la 24.11.2025), sunt înregistrate 18079 organizații necomerciale.

Respectiv considerăm că participarea acestora în cadrul MNIMR poate fi asigurată doar dacă :

- a) Reprezentanții OSC vor organiza o platformă pe domeniul drepturilor omului care va asigura reprezentarea acestora în MNIMR
- b) reprezentanții OSC asigură realizarea unui concurs public și delegă în baza criteriilor și calificărilor prestabilite membrii desemnați pentru MNIMR

Dna Snegur și dna Ciocan au propus ca reprezentarea în comitete/ subcomitete de către reprezentanții societății civile să fie prin rotație pe un anumit termen determinat, de exemplu 2 ani sau 4 ani pe perioada ciclului de realizare PNADO.

Dna Neli Lelenco, a menționat că, conform prevederilor Legii Nr. 144/2021 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, Ministerul Muncii și Protecției Sociale se desemnează organ coordonator responsabil de implementarea acesteia.

Totodată, conform prevederilor art. 7 alin.(2¹) din Lega 45/2007, Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie este autoritatea administrativă centrală din subordinea Guvernului responsabilă de raportare a modului de aplicare la nivel național a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (în continuare – *Convenția de la Istanbul*), a altor convenții și instrumente internaționale.

Aceste două norme creează confuzie cu referire la autoritatea care, conform proiectului MNIMR, va asigura coordonarea și raportarea pe acest instrument internațional.

Conform Legii 45/2007, pe lângă Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie se creează și își desfășoară activitatea Consiliul Național Coordonator în Domeniul Prevenirii și Combaterii Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie (în continuare – CNC), în componența căruia intră reprezentanți ai autorităților administrației publice centrale de specialitate (la nivel de secretari de stat), reprezentanți ai societății civile și alte părți interesate. Consiliul Național Coordonator asigură colaborarea dintre autoritățile și structurile organizaționale cu competențe în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, precum și cooperarea acestora cu organizațiile necomerciale și cu partenerii străini, de asemenea servește *ca platformă pentru dezbateri în procesul de implementare, la nivel național și local, a politicilor de prevenire și combatere a tuturor formelor de violență reglementate de Convenția de la Istanbul*.

La fel, nu există claritatea privind rolul CNC după aprobarea MNIMR.

Olga Stoler a menționat că provocările relatate de reprezentantul ANCPV sunt chestiuni ce urmează a fi discutate și decise împreună cu MMPS.

În concluzie s-a decis:

1. Revizuirea subcomitetelor
2. În termen de 10 zile de către societatea civilă prezentă la ședință să fie prezentate criteriile de selecție a reprezentanților societății civile în comitet și subcomitete.

**Șefa Direcției drepturile omului și
cooperarea cu societatea civilă,
Cancelaria de Stat**

PASCAL Lilia